

Gemeente Scherpenzeel

Erfgoedverordening Scherpenzeel 2024

citeertitel: Erfgoedverordening Scherpenzeel 2024
vastgesteld bij besluit van: 28 maart 2024

Verordening

Erfgoedverordening Scherpenzeel 2024

Opdrachtgever : Gemeente Scherpenzeel
afdeling Ruimte & Groen

Auteur : M. Dijkstra

Datum : 5 december 2023

Inhoud

HOOFDSTUK 1	ALGEMENE BEPALINGEN	4
Artikel 1	Begripsbepalingen	4
Artikel 2	Gemeentelijk erfgoedregister	4
HOOFDSTUK 2	AANWIJZING GEMEENTELIJK MONUMENT	5
Artikel 3	Aanwijzing als gemeentelijk monument	5
Artikel 4	Voornemen tot aanwijzing	5
Artikel 5	Voorbescherming	5
Artikel 6	Advies adviescommissie Omgevingskwaliteit.....	5
Artikel 7	Beslistermijn en inhoud aanwijzingsbesluit.....	6
Artikel 8	Bekendmaking aanwijzingsbesluit aan rechthebbenden en inschrijving	6
Artikel 9	Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument	6
Artikel 10	Wijziging gemeentelijk erfgoedregister, vervallen aanwijzing monument	6
HOOFDSTUK 3	BESCHERMING GEMEENTELIJK MONUMENT	7
Artikel 11.	Instandhoudingsplicht gemeentelijk monument	7
Artikel 12.	Omgevingsvergunning gemeentelijk monument	7
Artikel 13.	Intrekken van de omgevingsvergunning	7
Artikel 14.	Beoordelingsregels	7
HOOFDSTUK 4	RIJKSMONUMENTEN	7
Artikel 15.	[vervallen]	7
HOOFDSTUK 5	AANWIJZING GEMEENTELIJK BESCHERMD STADS- OF DORPSGEZICHT	8
Artikel 16.	Aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht	8
Artikel 17.	Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht	8
Artikel 18.	Verbodsbepaling en aanvraag omgevingsvergunning	9
HOOFDSTUK 6	HANDHAVING EN TOEZICHT	9
Artikel 19.	Strafbepaling	9
Artikel 20.	Toezichthouders	9
HOOFDSTUK 7	SLOTBEPALINGEN	9
Artikel 21.	Intrekken oude verordening.....	9
Artikel 22.	Overgangsrecht	9

Artikel 23. Inwerkingtreding en citeertitel.....	10
Toelichting.....	11
Artikel 1. Definities	12
Artikel 2. Gemeentelijk erfgoedregister	13
Artikel 3. Aanwijzing als gemeentelijk monument	13
Artikel 4. Voornemen tot aanwijzing.....	14
Artikel 5. Voorbescherming.....	14
Artikel 6. Advies Adviescommissie Omgevingskwaliteit	14
Artikel 7. Beslistermijn en inhoud aanwijzingsbesluit.....	15
Artikel 8. Bekendmaking aanwijzingsbesluit aan rechthebbenden en inschrijving.....	15
Artikel 9. Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument.....	15
Artikel 10. Wijziging gemeentelijk erfgoedregister, vervallen aanwijzing monument.....	15
Artikel 11. Instandhoudingsplicht gemeentelijk monument.....	15
Artikel 12. Omgevingsvergunning gemeentelijk monument.....	16
Artikel 13. Intrekken van de omgevingsvergunning.....	16
Artikel 14. Beoordelingsregels	16
Artikel 15. [vervallen]	16
Artikel 16. Aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- en dorpsgezicht	16
Artikel 17. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht	17
Artikel 18. Verbodsbepaling en aanvraag omgevingsvergunning	17
Artikel 19. Strafbepaling.....	17
Artikel 20. Toezichthouders	17
Artikel 21. Intrekken oude verordening	18
Artikel 22. Overgangsrecht.....	18
Artikel 23. Inwerkingtreding en citeertitel	18

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze verordening en de daarop berustende voorschriften wordt, tenzij anders is bepaald, verstaan onder:

- gemeentelijk beschermd cultuurogoed: cultuurogoed als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet dat als zodanig is aangewezen op grond van artikel 3, eerste lid;
- gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht: stads- of dorpsgezicht als bedoeld in de bijlage bij artikel 1.1 van de Omgevingswet dat als zodanig is aangewezen op grond van artikel 18;
- gemeentelijk monument: monument als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet dat is ingeschreven in het gemeentelijk erfgoedregister;
- minister: Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- omgevingsvergunning: vergunning als bedoeld in artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a, van de Omgevingswet voor een activiteit met betrekking tot een gemeentelijk monument of een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht.
- redengevende omschrijving: de omschrijving van de specifiek te beschermen waarden en kwaliteiten van een monument.

Artikel 2 Gemeentelijk erfgoedregister

1. Burgemeester en wethouders houden een door eenieder te raadplegen gemeentelijk erfgoedregister bij van krachtens deze verordening aangewezen gemeentelijk cultureel erfgoed inclusief de locaties waaraan krachtens artikel 4.2, eerste lid, van de Omgevingswet in het omgevingsplan de functie cultureel erfgoed is toebedeeld.
2. Het gemeentelijk erfgoedregister bevat:
 - a. gegevens over de inschrijving en ter identificatie van het aangewezen gemeentelijk cultureel erfgoed;
 - b. gegevens over door burgemeester en wethouders van de minister ontvangen afschriften van de inschrijving van een rijksmonument in het rijksmonumentenregister als bedoeld in artikel 3.3, vijfde lid, van de Erfgoedwet en instructies als bedoeld in artikel 2.34, vierde lid, van de Omgevingswet betreffende een locatie met de functie-aanduiding rijksbeschermd stads- en dorpsgezicht;
3. Interieurelementen vallen niet onder de beschermende werking, tenzij ze in de redengevende omschrijving staan genoemd en omschreven. Het gemeentebestuur kan pas na instemming van de eigenaren c.q. op verzoek van betrokken eigenaren de beschermende werking ten aanzien van het interieur vastleggen of uitbreiden via opname van de cultuurhistorische waardevolle elementen in de redengevende omschrijving.

HOOFDSTUK 2 AANWIJZING GEMEENTELIJK MONUMENT

Artikel 3 Aanwijzing als gemeentelijk monument

1. Burgemeester en wethouders kunnen besluiten een monument of archeologisch monument dat van bijzonder belang is voor de gemeente vanwege zijn schoonheid, betekenis voor de wetenschap of cultuurhistorische waarde aan te wijzen als gemeentelijk monument.
2. Dit artikel is niet van toepassing op:
 - a. rijksmonumenten, en
 - b. monumenten en archeologische monumenten die zijn aangewezen op grond van een provinciale erfgoedverordening als bedoeld in 3.17, eerste lid, van de Erfgoedwet of een omgevingsverordening als bedoeld in artikel 2.6 van de Omgevingswet.
3. De aanwijzing als bedoeld in het eerste lid heeft uitsluitend betrekking op het exterieur waaronder wordt verstaan structurele constructies die de structuur uitmaken van het monument. Elementen uit het interieur zijn uitsluitend beschermd als zij expliciet zijn aangeduid en omschreven in de redengevende omschrijving.

Artikel 4 Voornemen tot aanwijzing

1. Een voornemen om toepassing te geven aan artikel 5, eerste lid, wordt door burgemeester en wethouders schriftelijk bekendgemaakt aan alle zakelijk gerechtigden op de onroerende zaak die vermeld staan in de openbare registers, bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Kadasterwet.
2. Voordat een monument wordt aangewezen, voeren burgemeester en wethouders overleg over het voornemen met de eigenaar.

Artikel 5 Voorbescherming

1. De bescherming van paragraaf 2 is van overeenkomstige toepassing op het monument of archeologisch monument ten aanzien waarvan een voornemen als bedoeld in artikel 4, eerste lid, is bekendgemaakt.
2. De voorbescherming, bedoeld in het eerste lid, vervalt op het moment van inschrijving van de aanwijzing in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 6 Advies adviescommissie Omgevingskwaliteit

1. Burgemeester en wethouders vragen over het voornemen om toepassing te geven aan artikel 3, eerste lid, advies aan een gemeentelijke adviescommissie zoals bedoeld in artikel 17.9 van de Omgevingswet en de Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Omgevingskwaliteit Scherpenzeel 2022. Leden van het gemeentebestuur maken geen deel uit van de adviescommissie.
2. De gemeentelijke adviescommissie betreft in ieder geval de leden die deskundig zijn op het gebied van de monumentenzorg bij het advies.

Artikel 7 Beslistermijn en inhoud aanwijzingsbesluit

1. Op een aanvraag om aanwijzing dient te worden besloten binnen 26 weken na ontvangst van de aanvraag.
2. De aanwijzing bevat in ieder geval de plaatselijke aanduiding van het gemeentelijke monument, de datum van aanwijzing, de kadastrale aanduiding en een redengevende beschrijving van het gemeentelijke monument.

Artikel 8 Bekendmaking aanwijzingsbesluit aan rechthebbenden en inschrijving

1. De aanwijzing wordt schriftelijk bekendgemaakt aan alle zakelijk gerechtigden op de onroerende zaak die vermeld staan in de openbare registers, bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Kadasterwet.
2. Burgemeester en wethouders verwerken de aanwijzing direct in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 9 Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument

1. In een spoedeisend geval kunnen burgemeester en wethouders een monument of archeologisch monument aanwijzen als voorlopig gemeentelijk monument. In afwijking van artikel 6 wordt in dat geval aan de gemeentelijke adviescommissie geen advies gevraagd over de vastgestelde aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument.
2. Een aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument vervalt na 26 weken of zoveel eerder als burgemeester en wethouders een besluit hebben genomen over de aanwijzing, bedoeld in artikel 3.
3. Paragraaf 3 is van overeenkomstige toepassing vanaf het moment dat zakelijk gerechtigden schriftelijk in kennis worden gesteld van het besluit van burgemeester en wethouders tot aanwijzing van het monument of archeologisch monument als voorlopig gemeentelijk monument. Artikel 8 is van overeenkomstige toepassing op deze aanwijzing.

Artikel 10 Wijziging gemeentelijk erfgoedregister, vervallen aanwijzing monument

1. Burgemeester en wethouders kunnen ten aanzien van gemeentelijke monumenten en voorlopige gemeentelijke monumenten wijzigingen aanbrengen in het gemeentelijk erfgoedregister.
2. Als de wijziging ziet op het schrappen uit het register is paragraaf 2 van overeenkomstige toepassing, tenzij het monument of het archeologisch monument waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
3. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het monument of het archeologisch monument waarop de aanwijzing betrekking heeft is ingeschreven in het rijksmonumentenregister of een provinciaal erfgoedregister als bedoeld in artikel 3.17, derde lid, van de Erfgoedwet of een omgevingsverordening als bedoeld in artikel 2.6 van de Omgevingswet. Het vervallen van de aanwijzing wordt onverwijld bijgehouden in het gemeentelijk erfgoedregister.

HOOFDSTUK 3 BESCHERMING GEMEENTELIJK MONUMENT

Artikel 11. Instandhoudingsplicht gemeentelijk monument

Het is verboden een gemeentelijk monument te beschadigen of te vernielen, of daaraan onderhoud te onthouden dat voor de instandhouding daarvan noodzakelijk is.

Artikel 12. Omgevingsvergunning gemeentelijk monument

1. Het is verboden zonder omgevingsvergunning van burgemeester en wethouders een gemeentelijk monument:
 - a. te slopen, te verstoren, te verplaatsen of in enig opzicht te wijzigen; of
 - b. te herstellen, te gebruiken of te laten gebruiken op een wijze waardoor het wordt ontsierd of in gevaar gebracht.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op:
 - a. de uitvoering van normaal onderhoud, voor zover detaillering, profilering, vormgeving, materiaalsoort en kleur van het monument niet wijzigen; of
 - b. wijzigingen aan het interieur (deuren, tegels, lambriseringen, wandbespanningen, kunstuitingen als schoorsteen- en bovendeurstukken, behangsels of toegepaste beeldhouwkunst en ingebouwde meubelstukken als buffetkasten en bedsteden), tenzij het onderdeel expliciet staat genoemd en beschreven in de redengevende omschrijving.
3. Burgemeester en wethouders kunnen in het belang van de monumentenzorg nadere regels stellen met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden aan een gemeentelijk monument, als bedoeld in artikel 3.

Artikel 13. Intrekken van de omgevingsvergunning

(Vervallen)

Artikel 14. Beoordelingsregels

1. De omgevingsvergunning kan slechts worden verleend als het belang van de monumentenzorg zich daartegen niet verzet.
2. Een omgevingsvergunning voor een kerkelijk monument als bedoeld in artikel 1.1 van de Erfgoedwet wordt niet verleend zonder overeenstemming met de eigenaar.

HOOFDSTUK 4 RIJKSMONUMENTEN

Artikel 15. [vervallen]

Vervallen

HOOFDSTUK 5 AANWIJZING GEMEENTELIJK BESCHERMD STADS- OF DORPSGEZICHT

Artikel 16. Aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van burgemeester en wethouders, stads- of dorpsgezichten aanwijzen als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht.
2. Burgemeester en wethouders zenden het voorstel voor advies aan de adviescommissie, bedoeld in artikel 6, eerste lid. Artikel 6, tweede en derde lid, is van overeenkomstige toepassing.
3. De gemeenteraad beslist binnen 26 weken na verzending van het voorstel, bedoeld in het tweede lid.
4. Een aangewezen gemeentelijk stads- of dorpsgezicht wordt direct opgenomen in het gemeentelijk erfgoedregister.
5. De gemeenteraad stelt ter bescherming van een op grond van het eerste lid aangewezen gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht regels vast in het omgevingsplan als bedoeld in artikel 2.4 van de Omgevingswet. Bij het besluit tot aanwijzing van een beschermd stads- of dorpsgezicht kan hiertoe een termijn worden gesteld.
6. Bij het besluit tot aanwijzing van een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht wordt bepaald of en in hoeverre het tijdelijk omgevingsplan als beschermend in de zin van het vorige lid kan worden aangemerkt of met een voorbeschermingsbesluit voorbeschermingsregels kunnen worden gesteld.
7. Dit artikel is niet van toepassing op een beschermd stads- of dorpsgezicht dat via instructies de functie-aanduiding rijksbeschermd of provinciaal beschermd stads- of dorpsgezicht heeft, of dat is aangewezen op grond van artikel 35, eerste lid, van de Monumentenwet 1988 of een provinciale verordening als bedoeld in artikel 2.2, eerste lid, aanhef en onder c, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht.

Artikel 17. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht

1. De gemeenteraad kan, op voorstel van burgemeester en wethouders, een besluit tot aanwijzing als bedoeld in artikel 16, eerste lid, wijzigen of intrekken. Artikel 16, tweede en derde lid, is hierop van overeenkomstige toepassing, tenzij het een aanpassing van ondergeschikte betekenis betreft of het stads- of dorpsgezicht waarop de aanwijzing betrekking heeft als zodanig is tenietgegaan.
2. Een aanwijzing vervalt met ingang van de dag waarop het stads- of dorpsgezicht waarop de aanwijzing betrekking heeft wordt aangewezen als beschermd stads- of dorpsgezicht op grond van een instructie als bedoeld in artikel 2.33, eerste lid, of artikel 2.34, vierde lid, van de Omgevingswet.
3. Burgemeester en wethouders verwerken de wijziging, intrekking of het vervallen van een aanwijzing direct in het gemeentelijk erfgoedregister.

Artikel 18. Verbodsbepaling en aanvraag omgevingsvergunning

1. Het is in een gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht verboden om zonder omgevingsvergunning een bouwwerk te slopen.
2. De omgevingsvergunning kan in ieder geval worden geweigerd als naar het oordeel van burgemeester en wethouders niet aannemelijk is dat op de plaats van het te slopen bouwwerk een ander bouwwerk kan of zal worden gebouwd.
3. Artikel 14 is van overeenkomstige toepassing.
4. Het eerste lid is niet van toepassing op het slopen ingevolge een verplichting als bedoeld in de artikelen 13, 13a of 13b van de Woningwet of ingevolge een verplichting zoals gesteld in een maatwerkvoorschrift op grond van artikel 3.5 van het Besluit bouwwerken leefomgeving.

HOOFDSTUK 6 HANDHAVING EN TOEZICHT

Artikel 19. Strafbepaling

Degene die handelt in strijd met artikel 11 of met het bepaalde krachtens artikel 12, derde lid, wordt gestraft met een geldboete van de tweede categorie of hechtenis van ten hoogste drie maanden.

Artikel 20. Toezichthouders

1. Met het toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens deze verordening zijn belast de toezichthouders op de naleving van de Omgevingswet en bijbehorende uitvoeringsbesluiten.
2. Burgemeester en wethouders kunnen daarnaast andere personen met dit toezicht belasten.

HOOFDSTUK 7 SLOTBEPALINGEN

Artikel 21. Intrekken oude verordening

De Erfgoedverordening gemeente Scherpenzeel 2018, vastgesteld bij raadsbesluit van 27 september 2018 wordt ingetrokken.

Artikel 22. Overgangsrecht

1. Krachtens de Erfgoedverordening gemeente Scherpenzeel 2018, vastgesteld bij raadsbesluit van 27 september 2018 aangewezen en geregistreerde gemeentelijke monumenten, worden geacht aangewezen en geregistreerd te zijn overeenkomstig de bepalingen van deze verordening.
2. Aanvragen en bezwaren die zijn ingediend voorafgaand aan de inwerkingtreding van deze verordening worden afgehandeld met inachtneming van de Erfgoedverordening gemeente Scherpenzeel 2018, vastgesteld bij raadsbesluit van 27 september 2018.

Artikel 23. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking.
2. Deze verordening wordt aangehaald als: Erfgoedverordening

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van gemeenteraad van 28 maart 2024.

B.S. van Ginkel-Schuur
Griffier

M.C. Teunissen-Willemsen
burgemeester

Toelichting

Algemeen

Inleiding

Deze aanpassing van de Erfgoedverordening is noodzakelijk vanwege de recente invoering van de Omgevingswet (hierna: Ow). Vanwege het intrekken van onder meer de Wabo en de Wro klopten een aantal grondslagen en verwijzingen niet meer. Dit is hersteld. Verder zijn enkele regels vervallen of tekstueel gewijzigd om zo aan te sluiten op de nieuwe Ow en haar instrumenten.

Daarnaast zijn met de inwerkingtreding van de Ow de overgangsbepalingen uit de Erfgoedwet komen te vervallen. Zo zijn de regels over rijksmonumenten terecht gekomen in de Ow.

De regels uit de oude erfgoedverordening zijn daarmee inhoudelijk gelijk overgenomen. Bepalingen over de monumentencommissie zijn nu gekoppeld aan de per 1 januari 2024 ingestelde adviescommissie omgevingskwaliteit. Deze neemt de rol van de monumentencommissie over.

Reikwijdte

De Erfgoedwet integreerde vanaf juli 2016 de Regeling materieelbeheer museale voorwerpen 2013, de Wet verzelfstandiging museale diensten, de Monumentenwet 1988, de Wet tot behoud van cultuurbezit, de Uitvoeringswet UNESCO-verdrag 1970 inzake onrechtmatige invoer, uitvoer of eigendomsoverdracht van cultuurgoederen en de Wet tot teruggave cultuurgoederen afkomstig uit bezet gebied. Met de inwerkingtreding van de Ow vervalt daaruit het onderdeel Monumentenwet 1988, dat nu overgaat naar de Ow.

In aansluiting op de Erfgoedwet is in 2018 gekozen voor een brede Erfgoedverordening die conform het begrip 'cultureel erfgoed' ziet op zowel onroerend cultureel erfgoed (monumenten en stads- en dorpsgezichten) als roerend cultureel erfgoed (cultuurgoederen).

Wettelijke grondslag

De grondslag voor deze verordening bestaat uit artikel 3.16 van de Erfgoedwet. Het met de invoering van de Ow toegevoegde vierde lid bepaalt dat deze verordening na 2032 geen bepalingen meer mag bevatten over de fysieke leefomgeving als bedoeld in artikel 2.4 van de Ow. Voor die tijd zal deze verordening dan ook verwerkt worden in het omgevingsplan. Tot die tijd zetten we met voorliggende verordening in op een zodanige actualisatie ervan dat deze niet strijdig is met de vanaf 1 januari 2024 geldende wetgeving.

Het systeem van omgevingsvergunningen uit de Wabo is vanaf 1 januari 2024 terecht gekomen in de Ow. Vergunningen uit deze verordening zijn van rechtswege omgevingsplanactiviteiten als bedoeld in onderdeel a. van de bijlage bij artikel 1.1, artikel 5.1, eerste lid, aanhef en onder a. van de Ow op grond van artikel 22.8 Ow.

Artikelsgewijs

Enkel die bepalingen die nadere toelichting behoeven worden hieronder behandeld.

Artikel 1. Definities

De wettelijke definities uit artikel 1.1 van de Erfgoedwet gelden onverkort voor de begrippen die gebruikt worden in deze verordening, nu deze verordening berust op artikel 3.16 van de Erfgoedwet en derhalve in samenhang met de Erfgoedwet moet worden gelezen. Artikel 1 van deze verordening bevat daarom uitsluitend de begrippen 'gemeentelijk beschermd cultuurogoed', 'gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht', 'gemeentelijk beschermde verzameling', 'gemeentelijk monument', 'minister' en 'omgevingsvergunning' waarvan de definitie moet worden omschreven of die kortheidshalve zijn gegeven en die niet reeds (in deze vorm) in artikel 1.1 van de Erfgoedwet zijn gegeven.

De voor deze verordening relevante begrippen uit de Erfgoedwet zijn voorts:

- archeologisch monument: terrein dat deel uitmaakt van cultureel erfgoed vanwege de daar aanwezige overblijfselen, voorwerpen of andere sporen van menselijke aanwezigheid in het verleden, met inbegrip van die overblijfselen, voorwerpen en sporen;
- archeologische vondst: overblijfsel, voorwerp of ander spoor van menselijke aanwezigheid in het verleden afkomstig van een archeologisch monument;
- beschermd cultuurogoed: cultuurogoed dat:
 - a. als zodanig is aangewezen op grond van artikel 3.7, eerste lid, van de Erfgoedwet;
 - b. voorkomt in een opsomming als bedoeld in artikel 3.7, derde lid, van de Erfgoedwet; of
 - c. in geval van de aanwijzing van een beschermde verzameling op grond van artikel 3.8, eerste lid, van de Erfgoedwet zolang nog geen opsomming voor die verzameling is vastgesteld, redelijkerwijs onder de algemene omschrijving van die beschermde verzameling valt;
- beschermde verzameling: verzameling die is aangewezen op grond van artikel 3.7, tweede lid, van de Erfgoedwet;
- cultureel erfgoed: uit het verleden geërfde materiële en immateriële bronnen, in de loop van de tijd tot stand gebracht door de mens of ontstaan uit de wisselwerking tussen mens en omgeving, die mensen, onafhankelijk van het bezit ervan, identificeren als een weerspiegeling en uitdrukking van zich voortdurend ontwikkelende waarden, overtuigingen, kennis en tradities, en die aan hen en toekomstige generaties een referentiekader bieden;
- cultuurogoed: roerende zaak die deel uitmaakt van cultureel erfgoed;
- kerkelijk monument: monument dat eigendom is van een kerkgenootschap, een zelfstandig onderdeel daarvan, een lichaam waarin kerkgenootschappen zijn verenigd, of van een ander genootschap op geestelijke grondslag en dat uitsluitend of voor een overwegend deel wordt gebruikt voor het gezamenlijk belijden van de godsdienst of levensovertuiging;
- monument: onroerende zaak die deel uitmaakt van cultureel erfgoed;

- normaal onderhoud: noodzakelijke reguliere werkzaamheden die gericht zijn op het behoud van monumentale waarde;
- rijksmonument: monument of archeologisch monument dat is ingeschreven in het rijksmonumentenregister;
- rijksmonumentenregister: register als bedoeld in artikel 3.3, van de Erfgoedwet;
- verzameling: cultuurgoederen die uit cultuurhistorisch of wetenschappelijk oogpunt bij elkaar horen.

Artikel 2. Gemeentelijk erfgoedregister

Het gemeentelijk erfgoedregister heeft betrekking op al het gemeentelijk (beschermd) aangewezen cultureel erfgoed als dat krachtens deze verordening is gebeurd. Het gaat om door het gemeentebestuur zelf aangewezen monumenten, stads- of dorpsgezichten, cultuurgoederen of verzamelingen.

Tweede lid, onder b

Hier is geregeld dat ook informatie over rijksmonumenten die in de gemeente zijn gelegen in het gemeentelijk erfgoedregister worden opgenomen. Op grond van de Erfgoedwet ontvangen burgemeester en wethouders deze informatie in afschrift van de minister bij de inschrijving in het rijksmonumentenregister. Het kan ook gaan om informatie via instructies als bedoeld in artikel 2.34, vierde lid, van de Ow betreffende een locatie met de functie-aanduiding rijksbeschermd stads- en dorpsgezicht.

Gelet op de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen onroerende zaken (hierna: Wkpb) dienen gemeenten uiterlijk op 1 januari 2021 hun publiekrechtelijke beperkingen op onroerende zaken geregistreerd te hebben in de Basisregistratie kadaster publiekrechtelijke beperkingen (hierna: BRK-PB). Dit geldt ook voor gemeentelijke monumenten plus gemeentelijk beschermde stads- of dorpsgezichten. Beperkingen kunnen niet alleen meer op kadastrale percelen worden geregistreerd, maar ook op basis van Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG)-objecten (bijvoorbeeld een woning of een bedrijfspan), Basisregistratie Grootschalige Topografie (BGT)-objecten (bijvoorbeeld een brug) en vrije contouren (bijvoorbeeld een verontreinigingscontour). Sinds de inwerkingtreding van de Ow is het de bedoeling dat bestaande ruimtelijke beperkingen te zien zijn in het Digitaal Stelsel Omgevingswet - Landelijke Voorziening (DSO-LV), mogelijk per tranche. Dit geldt ook voor nog aan te wijzen nieuwe beperkingenbesluiten met name op basis van het omgevingsplan. Levering aan de openbare registers en bijhouding in de BRK-PB komt voor deze besluiten dan te vervallen. De beperkingen die vóór de inwerkingtreding Ow in de BRK-PB zijn opgenomen, komen tot en met 2032 te vervallen wanneer ze worden vervangen door nieuwe beperkingenbesluiten op basis van de Ow.

Artikel 3. Aanwijzing als gemeentelijk monument

Dit artikel regelt de toekenning van de status van gemeentelijk monument aan een monument of archeologisch monument (een tuin en een park vallen binnen het begrip 'monument', natuurlandschap niet). De aanwijzing vergt een belangenafweging tussen

het met de aanwijzing te dienen belang en de overige bij de aanwijzing betrokken belangen, waaronder planologische en/of economische belangen of het gebruik van het monument of archeologisch monument. Deze formulering is ontleend aan artikelen 3.1, eerste lid, en 3.16, tweede lid, van de Erfgoedwet.

Burgemeester en wethouders hebben beleidsvrijheid bij de aanwijzing van een monument of archeologisch monument als gemeentelijk beschermd monument; er geldt bovendien niet zoiets als de voorheen gehanteerde vijftigjarengrens voor monumenten. Bij de afweging van belangen die daarbij een rol spelen moeten ook de belangen van het gebruik ten opzichte van de te beschermen monumentale waarde uitdrukkelijk en gemotiveerd naar voren komen. Bij de voorbereiding van een aanwijzing moeten deze belangen derhalve in concreto worden onderzocht.

Artikel 4. Voornemen tot aanwijzing

Dit artikel zorgt ervoor dat iedereen die betrokken is bij een monument als zakelijk gerechtigde (dus eigendom of een beperkt recht heeft) vroegtijdig op de hoogte is wanneer een zaak als monument zal worden aangewezen. In feite komt het artikel neer op een verplichting voor het college om het voornemen bekend te maken en in overleg te treden.

Artikel 5. Voorbescherming

Het is wenselijk ook ten aanzien van gemeentelijk monumenten in voorbescherming te voorzien. Dat gebeurt met dit artikel. De voorbescherming start zodra burgemeester en wethouders het voornemen tot aanwijzing hebben bekendgemaakt aan de zakelijk gerechtigden. De voorbescherming voor gemeentelijk monumenten is gebaseerd op artikel 1 van de Wet kenbaarheid publiekrechtelijke beperkingen en is vergelijkbaar met de voorbescherming voor rijksmonumenten die voortvloeit uit de Ow via de definities 'voorbeschermd rijksmonument' en 'rijksmonumentenactiviteit' en de vergunningplicht in artikel 5.1, eerste lid, onder b, van de Ow. Een rijksmonumentenactiviteit is vergunningplichtig en betreft gelet op de definitie ook voorbeschermd rijksmonumenten. In de definitie van 'voorbeschermd rijksmonument' staat wat er onder wordt verstaan.

Artikel 6. Advies Adviescommissie Omgevingskwaliteit

Artikel 6 bepaalt dat wanneer een voornemen bestaat om een object aan te wijzen als een gemeentelijk monument daarvoor de Adviescommissie Omgevingskwaliteit om advies wordt gevraagd. De Adviescommissie Omgevingskwaliteit is ingesteld in de Verordening op de gemeentelijke Adviescommissie Omgevingskwaliteit Scherpenzeel 2022. De commissie heeft als doel te adviseren over omgevingsplanactiviteiten met betrekking tot monumenten waaronder het aanwijzen van monumenten. De commissie is mede ingesteld op grond van artikel 17.9 Ow om te adviseren over rijksmonumentenactiviteiten.

Artikel 7. Beslistermijn en inhoud aanwijzingsbesluit

Wat betreft de termijn voor het besluiten op een aanvraag om een aanwijzing wordt aangesloten bij de termijn die gehanteerd wordt in de Erfgoedwet.

In het tweede lid staat wat minimaal opgenomen moet zijn in het aanwijzingsbesluit zodat voor eenieder makkelijk kenbaar is waarop het besluit ziet.

Artikel 8. Bekendmaking aanwijzingsbesluit aan rechthebbenden en inschrijving

Dit artikel geldt naast de algemene verplichting tot bekendmaking van besluiten op basis van de Awb. Ontvangst van de aanwijzing door burgemeester en wethouders is voor alle zakelijk gerechtigden van belang, niet alleen voor de eigenaar. Zie ook artikel 1, onder a, onderdeel 1, jo. artikel 1, onder b, onderdeel 5, van de Wkpb. Op een aanwijzingsbesluit is deze wet ook van toepassing. Onder zakelijk gerechtigden vallen ook hypothecaire schuldeisers. De registratie van de aanwijzing in het gemeentelijk erfgoedregister is een louter administratieve verrichting en niet een besluit. Overigens zal van de aanwijzing ook inschrijving in het gemeentelijke beperkingenregister en in het kadaster plaatsvinden op grond van artikel 1, onder c en e, van de Wkpb.

Artikel 9. Aanwijzing als voorlopig gemeentelijk monument

Dit artikel biedt burgemeester en wethouders de mogelijkheid om in spoedeisende gevallen een monument of archeologisch monument als gemeentelijk monument aan te wijzen. In dat geval wordt de adviescommissie zoals bedoeld in artikel 6 pas ingeschakeld na de voorlopige aanwijzing. De bescherming van paragraaf 3 geldt echter vanaf het moment dat belanghebbenden schriftelijk in kennis zijn gesteld van de voorlopige aanwijzing. Een bezwaarschrift heeft dus geen opschortende werking en daarmee kan de voorlopige aanwijzing dus niet eenvoudig omzeild worden. Als de aanwijzing definitief wordt door de opname in het erfgoedregister loopt deze bescherming door. Als er uiteindelijk geen opname in het erfgoedregister plaatsvindt vervalt de bescherming.

Artikel 10. Wijziging gemeentelijk erfgoedregister, vervallen aanwijzing monument

Dit artikel bepaalt dat op het schrappen uit het register van een aanwijzing als gemeentelijk monument dezelfde procedure geldt als bij de aanwijzing daarvan. Voorts is hierin bepaald dat de aanwijzing als gemeentelijk monument vervalt zodra een monument is opgenomen in het rijksmonumentenregister, in een provinciaal erfgoedregister of een provinciale omgevingsverordening.

Artikel 11. Instandhoudingsplicht gemeentelijk monument

Dit artikel bepaalt dat het verboden is gemeentelijke monumenten te vernielen of te beschadigen. Het biedt daarnaast een grond voor handhaving in gevallen van achterstallig onderhoud wanneer dit leidt tot beschadiging of mogelijk zelfs tot vernietiging van het monument.

Het verbod op beschadigen en vernielen van rijksmonumenten en voorbeschermde rijksmonumenten wordt onder de Ow geregeld in artikel 13.12 van het Besluit activiteiten leefomgeving (hierna: Bal).

Artikel 12. Omgevingsvergunning gemeentelijk monument

Artikel 10 bepaalt dat sommige activiteiten met betrekking tot gemeentelijke monumenten niet zonder meer verboden zijn zoals in artikel 10 maar dat daarvoor een vergunning verleend kan worden. Het tweede lid bevat twee uitzonderingen op deze vergunningplicht. Zo is het toegestaan normaal onderhoud te plegen en om het interieur te wijzigen.

Artikel 13. Intrekken van de omgevingsvergunning

Artikel 13 vervalt vanwege de inwerkingtreding van de Ow en is vervangen door een beperkender regime. Na inwerkingtreding van de Ow zijn de intrekkinggronden van een omgevingsvergunning uitputtend geregeld in onder andere de artikelen 5.39 en 5.40 van de Ow, artikel 8.97 e.v. van het Besluit kwaliteit leefomgeving (hierna: Bkl) en – i.v.m. overgangsrecht – ook artikel 10a.12 van het Bkl.

Artikel 14. Beoordelingsregels

Dit artikel bevat de beoordelingsregels op grond waarvan de omgevingsvergunning, als bedoeld in artikel 12, kan worden verleend.

In het eerste lid ligt op grond van de belangenafweging die moet worden gemaakt tevens besloten dat rekening wordt gehouden met het gebruik van het monument. In het tweede lid is voor wat betreft de vereiste overeenstemming met de eigenaar van een kerkelijk monument aangesloten bij artikel 3.2a van de Wabo. Dit geldt ook deels voor artikel 16.58 van de Ow, maar er is geen gebruik gemaakt van het eerste lid van dit artikel waarin wordt gesproken over “overleg” en niet over “overeenstemming” omdat dit de kerkelijke eigenaar minder rechten geeft.

Artikel 15. [vervallen]

(Vervallen)

Dit artikel is vervallen omdat de rijksmonumentenactiviteit nu geheel is geregeld in de Omgevingswet. De adviescommissie die adviseert is ingesteld bij een aparte verordening.

Artikel 16. Aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- en dorpsgezicht

Dit artikel maakt het mogelijk om gemeentelijk beschermende stads- en dorpsgezichten aan te wijzen buiten het omgevingsplan om tot het einde van de overgangsfase.

Artikel 17. Wijziging, intrekking en vervallen van de aanwijzing als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht

Dit artikel bepaalt o.a. dat bij wijziging (van niet-ondergeschikte aard) van een aanwijzing en bij intrekking van de status als gemeentelijk beschermd stads- of dorpsgezicht dezelfde procedure geldt als bij de aanwijzing daarvan. Voorts is hier bepaald dat een aanwijzing vervalt zodra het stads- of dorpsgezicht waarop de aanwijzing betrekking door de minister of een provincie wordt aangewezen als beschermd stads- en dorpsgezicht. Bij een wijziging van ondergeschikte betekenis kan o.a. gedacht worden aan wijzigingen i.v.m. de verandering van bijvoorbeeld straatnamen of huisnummers.

Artikel 18. Verbodsbepaling en aanvraag omgevingsvergunning

Artikel 5.1, aanhef en onder a, van de Ow geeft de gemeenten de mogelijkheid het slopen binnen het gemeentelijk beschermd stads- en dorpsgezicht als een omgevingsplanactiviteit op te nemen in het omgevingsplan. Totdat het omgevingsplan is aangepast, kan het verbod in de Erfgoedverordening blijven staan.

Artikel 19. Strafbepaling

De strafbaarstelling geldt in aanvulling op de Ow en de Wet economische delicten (hierna: Wed). Het handelen zonder vergunning zoals vereist op grond van de artikelen 11 en 18, eerste lid, is strafbaar gesteld in de Wed (artikel 1a, onderdeel 2, na inwerkingtreding Ow). Voor inwerkingtreding van de Ow was dit ook strafbaar op grond van de Wed, onder verwijzing naar artikel 2.2 van de Wabo.

Art 154, tweede lid, van de Gemeentewet bepaalt dat de maximale boete die de gemeenteraad op overtreding van verordeningen kan stellen een geldboete van de tweede categorie is.

Artikel 21 verwijst naar de artikelen 11 en 13, derde lid. Artikel 11 bevat de instandhoudingsverplichting van een gemeentelijk monument, zolang deze regel of verplichting nog niet in het omgevingsplan is opgenomen. Als wordt gehandeld in strijd met de instandhoudingsverplichting, geldt deze strafbaarstelling en kan een boete worden opgelegd. Artikel 12, derde lid, geeft burgemeester en wethouders de mogelijkheid om nadere regels te stellen in het belang van de monumentenzorg met betrekking tot de uitvoering van werkzaamheden aan een gemeentelijk monument. Als die nadere regels worden overtreden, geldt deze strafbaarstelling en kan een boete worden opgelegd.

Artikel 20. Toezichthouders

Toezichthouders zijn personen die bij of krachtens wettelijk voorschrift belast zijn met het houden van toezicht op de naleving van het bepaalde bij of krachtens enig wettelijk voorschrift (artikel 5:11 Awb). Toezichthouders kunnen zowel individueel als categoriaal

worden aangewezen. In de artikelen 5:15 tot en met 5:19 Awb worden bevoegdheden aan toezichthouders toegekend.

Op basis van artikel 5:15 Awb is een toezichthouder bevoegd elke plaats te betreden met uitzondering van woningen zonder toestemming van de bewoner. 'Plaatsen' is daarbij een ruim begrip en omvat niet alleen erven en andere terreinen, maar ook gebouwen (niet-woningen). Op basis van artikel 18.7 van de Ow mogen toezichthouders die zijn aangewezen krachtens artikel 18.6 Ow met medeneming van de benodigde apparatuur daarnaast een woning betreden.

Artikel 21. Intrekken oude verordening

Bij dit artikel is bepaald dat de oude erfgoedverordening wordt ingetrokken. Daarmee is verzekerd dat er niet gelijktijdig twee verordeningen gelden.

Artikel 22. Overgangsrecht

In dit artikel worden twee dingen geregeld. Allereerst dat alle monumenten die zijn aangewezen op grond van de oude verordening ook worden beschouwd als aangewezen in deze verordening. Zo valt er geen 'gat' in de bescherming van erfgoed en is het niet noodzakelijk alle monumenten opnieuw aan te wijzen.

Daarnaast regelt het artikel dat alles (aanvragen en bezwaren) dat is ingediend toen de oude verordening nog van kracht was wordt afgehandeld volgens de regels van de oude verordening.

Artikel 23. Inwerkingtreding en citeertitel

Dit artikel bepaalt wat de citeertitel (naam) van de verordening is en op welke datum de verordening ingaat.